

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η άποψη του συγγραφέα είναι ότι τα ΜΜΕ προβάλλουν για την πραγματικότητα:

- μηνύματα μέσω εικόνων ανέμελης ή άθλιας ζωής, πετυχημένων, αποκλεισμένων, απαθών, ψυχοπαθών,
- εικόνα μέσω της οποίας η κοινωνία βιώνεται φαντασιακά,
- διττή εικόνα κοινωνίας: συναινετική ή συγκρουσιακή,
- βία σε όλες τις μορφές: νομιμοποιημένη, δραματοποιημένη ή ως περιπετειώδες θέαμα χωρίς θανάτους,
- η πιθανολογούμενη γνώμη της πλειοψηφίας γίνεται ευρέως αποδεκτή από τον φόβο της κοινωνικής απομόνωσης.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Τα ερωτήματα εκφράζουν με τη μορφή αποριών (του ίδιου του συγγραφέα ή απορίας που βασίζεται στην άποψη ενός ειδικού, τον οποίον επικαλείται, όπως ο Βιθυνός) τον κύριο προβληματισμό του κειμένου αναφορικά με την εικόνα της κοινωνίας που προβάλλουν τα ΜΜΕ. Με αυτά οργανώνεται δομικά ο εισαγωγικός χαρακτήρας της πρώτης παραγράφου και δημιουργείται κατάλληλο έδαφος για προβληματισμό του δέκτη και ενεργοποίηση του ενδιαφέροντός του.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Πέντε παρένθετες λέξεις, φράσεις ή και νοήματα και δικαιολόγηση της χρήσης τους:

- **(Βιθυνός, 1998), 1^η παράγραφος:** βιβλιογραφική αναφορά, έχει πληροφοριακό χαρακτήρα.
- **(συμφωνία σε κοινές αξίες, αποδεκτό life style), 2^η παράγραφος:** επεξήγηση της έννοιας της «συναινετικής κοινωνίας».

- (π.χ., γενικευμένο φόβο λόγω εγκληματικότητας), 2^η παράγραφος: επεξήγηση νοήματος με παραδείγματα.
- (behaviorism), 3^η παράγραφος: ξενόγλωσση απόδοση ειδικού επιστημονικού (κοινωνιολογικού) όρου.
- (ακόμη κι αν καλύπτονται και οι μεν και οι δε πίσω από τις μεταμοντέρνες συμβολικές κατασκευές), 3^η παράγραφος: αξιολογική κρίση/σχόλιο του συγγραφέα.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Θετικά αξιολογούνται:

- Ένας πετυχημένος, περιεκτικός και ελκυστικός τίτλος.
- Αφόρμηση από το κείμενο στον πρόλογο.
- Η κατάλληλη τεκμηρίωση.
- Η αναφορική λειτουργία της γλώσσας, το σοβαρό ύφος λόγου.

Αρνητικά αξιολογούνται:

- Η απουσία τίτλου ή ένας μακροσκελής ή ασαφής τίτλος.
- Ένας γενικόλογος πρόλογος.
- Η πληθώρα παραδειγμάτων και η έλλειψη τεκμηρίωσης.
- Το προσωπικό, εξομολογητικό ύφος λόγου.

Ενδεικτικοί άξονες ανάπτυξης:

Τίτλος: «Η κοινωνία της εικόνας»,

Πρόλογος: Ένα άρθρο που διάβασα πρόσφατα αποτέλεσε το ερέθισμα για τη σύνταξη του παρόντος κειμένου...

Α' ερώτημα: Η εικόνα που προβάλλουν για την κοινωνία τα ΜΜΕ:

Ο/Η μαθητής/-τρια αναμένεται να αξιοποιήσει νοήματα του κειμένου, όπως η δραματοποιημένη βία (π.χ. δελτία ειδήσεων), η αύξηση της εγκληματικότητας και η προβολή μιας εικόνας γενικευμένου φόβου, ειδήσεις life style, που αφορούν στη ζωή προσώπων από τον χώρο της μόδας, του αθλητισμού και της Τέχνης, προβολή προσώπων που ανταποκρίνονται σε κυρίαρχα πρότυπα, όπως αυτό της καταναλωτικής κοινωνίας ή της εξωτερικής εμφάνισης κ.ά.

Β' ερώτημα: Συνέπειες αυτής της εικόνας για την ψυχολογία των νέων:

- απαισιοδοξία για το μέλλον,
- κυνισμός στον τρόπο αντιμετώπισης της πραγματικότητας,
- υιοθέτηση της κουλτούρας της βίας,
- επιφανειακή αντίληψη για τη ζωή και τις σχέσεις με τους συνομηλίκους ή τις επιλογές (π.χ. επιλογή επαγγέλματος),
- απώλεια της αίσθησης της πραγματικότητας,
- μόνιμο άγχος για την αποδοχή μιας πιθανολογούμενης γνώμης της πλειοψηφίας, για να υπάρξει σύμπλευση με τα κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα.

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Στο Κείμενο 2 παρατηρούμε την περιγραφή στην πρώτη παράγραφο, ειδικότερα στο χωρίο «Δεν είδε παρά ένα δικέφαλον αητό ... ήταν οι σταυροί του. Τίποτ' άλλο.». Σε αυτό το σημείο περιγράφεται το «κόνισμα», η υποτιθέμενη εικόνα που βρέθηκε στην παραλία του χωριού και οι κάτοικοι με λιτανεία μεταφέρουν στην εκκλησία του χωριού. Με την περιγραφή ο συγγραφέας δικαιολογεί την αντίδραση του ήρωα (Το κόνισμα τού φάνηκε παράξενο· κάθε άλλο παρά κόνισμα.). Ο ήρωας άπλωσε το χέρι του, για να προσκυνήσει την εικόνα, καθώς περνά από μπροστά του, αλλά δεν ολοκλήρωσε την κίνησή του, καθώς η εικόνα που αντικρίζει και περιγράφεται με παραστατικό και κάπως χιουμοριστικό τρόπο τού φαίνεται αλλόκοτη για παράσταση αγίου προσώπου. Η περιγραφή δημιουργεί την αίσθηση της αμφιβολίας στον αναγνώστη, ώστε να συμπάσχει με τον ήρωα.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο Τσαϊπάς είναι μορφωμένος νέος, από σεβασμό στη λιτανεία και στη θρησκευτική πίστη των συγχωριανών του απλώνει το χέρι του, για να κάνει τον σταυρό του, όταν η λιτανεία περνά από το μέρος στο οποίο βρίσκεται, αλλά σταματά, όταν διαπιστώνει ότι η εικόνα δεν έχει θρησκευτικό θέμα και περιεχόμενο, μόνον οι σταυροί που είχε την έκαναν σεβαστή, αλλά ο δικέφαλος αετός και τα άλλα σύμβολα και αναπαραστάσεις δεν παρέπεμπαν στη θρησκευτική πίστη. Η στάση του διαφοροποιείται από των υπολοίπων και αυτό τονίζεται με το εκφραστικό μέσο της παρομοίωσης (Όπως έστεκε στο ψήλωμα το ανάστημά του ιχνογράφονταν στον ασπρογάλανο ουρανό, σαν μαύρο είδωλο που τρέχει λαός να πετροβολήσει!) Προκαλεί την έντονη αντίδραση και αγανάκτηση των συγχωριανών του, που επιτακτικά του ζητούν να βγάλει το καπέλο του ως ένδειξη σεβασμού, καθώς περνά η λιτανεία με την εικόνα. Ο συγγραφέας αποδίδει αυτή την αντίδραση κυρίως στο

πρόσωπο του Ψάλτη (Μα περισσότερο απ' όλους ο Αρλετής). Αποτυπώνει τις σκέψεις και τη συναισθηματική του κατάσταση με παραστατικό τρόπο (Την έπαιρνε κατάμουτρα την προσβολή. Του διαβόλου ο γιος!). Ο Ψάλτης αποδίδει την περιφρονητική, κατά την κρίση του, στάση του Τσαϊπά στην εγγραματοσύνη του και στις σπουδές του στην Αθήνα, που τη χαρακτηρίζει ως την καταστροφή του τόπου (καθότι μεγαλούπολη με διαφορετικές συνθήκες ζωής από αυτές της τοπικής κοινωνίας του χωριού).